

21 Preken
van toen

over
vroeger, nu en straks

21 Preken
van toen
over
vroeger, nu en straks

Ds. Albert Kamman

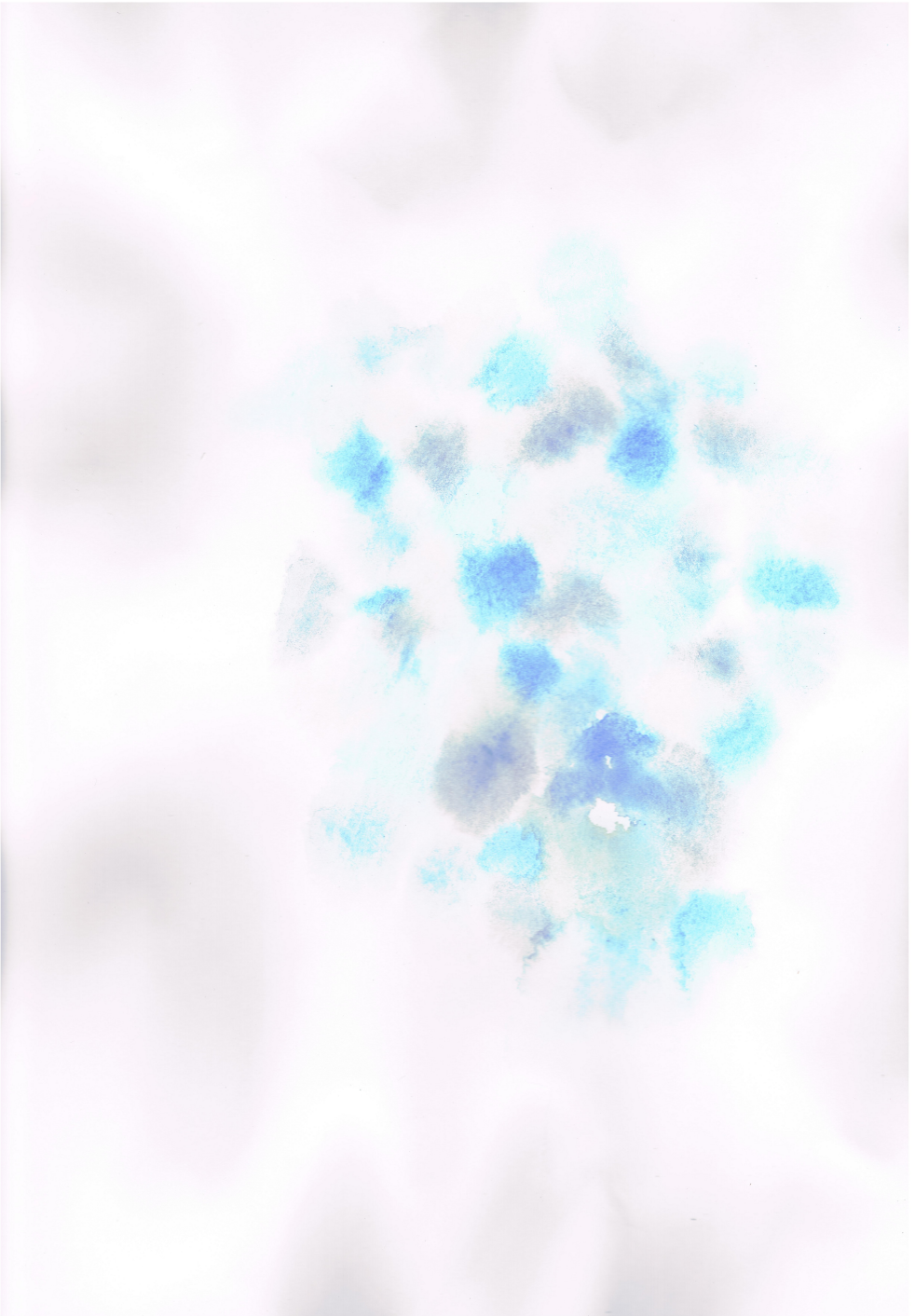
Auteur: Ds. Albert Kamman

Coverontwerp: Charlotte Kamman

Illustraties: Josephine Kruizenga en Charlotte Kamman

ISBN:

© Albert Kamman 2016

1 Over de gaven van de Geest

1 Corinthiërs 12 vs 1-11 en vs 8-30

Lucas 11 vs 33-36

Gemeente van Jezus Christus,

Vandaag wil ik het met u hebben over de 'gaven van de Geest' oftewel de Geestesgaven, ook wel charismata in het Grieks.

We doen dat aan de hand van de apostellezing van deze zondag, 1 Corinthiërs 12.

Dit hoofdstuk gaat vooraf aan een van de meest bekende gedeelten uit de brieven, namelijk 1 Corinthiërs 13, 'het Hooglied van de liefde', bekend vooral van trouwdiensten.

Wat dan meestal niet ter sprake komt, en wat toch wel belangrijk is, is de context waarin 1 Corinthiërs 13 staat: dit hoofdstuk staat namelijk in tussen 1 Cor.12 en 1 Cor.14, wat op zichzelf geen verbazing hoeft te wekken, ware het niet, dat het zowel in hoofdstuk 12 als in hoofdstuk 14 in essentie gaat over de genadegaven, zoals de charismata ook wel genoemd worden.

De gevolgtrekking ligt voor de hand: ook de liefde wordt door Paulus beschouwd als een genadegave, een charisma. We komen daar nog op terug. In hoofdstuk 14 gaat het specifiek over de gave van de profetie en van de tongentaal, de glossolalie; in hoofdstuk 12 meer algemeen over de Geestesgaven.

Tussen 12:12 en 12:27 spreekt Paulus over het beeld van de Gemeente als 'Lichaam van Christus'. Het is duidelijk, dat dat Lichaam zonder de Geest dood is – volgens het verhaal van Ezechiël (37) over het dal van de dorre doodsbeenderen en volgens het verhaal van de schepping van de mens, Genesis 2. De kerk, als mystiek Lichaam van Christus, is door de Geest in het leven geroepen (Handelingen 2) en is ook Draagster van die Heilige Geest. Je kunt ook zeggen: de kerk is verschijningsvorm van de Geest, de gedaante, waaronder de Geest in de wereld verschijnt; niet de enige, wel de belangrijkste gedaante; de kerk niet als het instituut, statisch, maar als organisme, als lichaam, dat verschillende leden heeft, elk met zijn eigen plaats en functie. En dat is ook in wezen de opdracht van ons als kerkleden: 'dat elk op zijne plaats een levend lidmaat zij'.

Die 'genadegaven', waarover we het hebben, zijn daarbij niet een extra, aan bijzondere mensen gegeven maar waar je ook wel zonder kunt; nee, die genadegaven zijn onmisbaar voor ieder en worden ook, als het goed is, aan een ieder gegeven.

Wat zijn genadegaven, charismata? Dat kan van alles en nog wat zijn. Paulus noemt de profetie, gaven van genezing, wijsheid, tongentaal, het onderscheiden van geesten; maar ook bestuurlijke, organisatorische gaven, 'leraars', en 'bedieningen', waaronder 'bekwaamheid om te helpen'. Paulus streeft bij die

opsomming kennelijk niet naar volledigheid. Wat in ieder geval duidelijk is, is dat er een grote verscheidenheid van gaven is, die elkaar aanvullen.

Gaven van de Geest, charismata, is niet hetzelfde als gaven in de betekenis van aanleg of bekwaamheid. Mensen hebben een verschillende aanleg; de een is muzikaal, de ander kan goed voetballen, er zijn mensen die 'groene vingers' hebben en van tuinieren hun hobby of hun beroep maken, mensen die goed kunnen praten of goed kunnen schrijven, enzovoorts. We zeggen dan: 'Hij heeft talent'. Het woord 'talent' komt trouwens ook uit de Bijbel.

Bij het woord 'charisma', genadegave, denkt men vaak allereerst aan gaven als genezing door gebed en handoplegging, en aan de gave van spreken in 'tongen', 'geestestaal', wat voor anderen onverstaanbare klanken zijn, die, zegt Paulus, dan vertolkt moeten worden, in verstaanbare taal omgezet. Ook dat is dan een gave, profetie, niet in de zin van voorspellen van de toekomst, maar in de zin van verkondiging 'vervuld van de Geest', en het uitdrijven van boze geesten, demonen, ook wel exorcisme geheten.

In de kerk staan we wat onwennig tegenover deze zaken, en laten ze graag over aan de Pinkstergroepen; hoewel de Bijbel er vol van staat. Wij blijven liever met beide benen op de grond, nuchtere Nederlanders die we zijn. We houden al helemaal niet van extatische toestanden, van handgeklap en hallelujageroep. Dat is misschien mooi bij een zwarte kerk, maar wij zijn 'beschaafder'.

Binnen de kerken is het met name de C.W.N., de Charismatische Werkgemeenschap Nederland, die tracht deze gaven des Geestes in de kerk weer een plaats te geven, omdat ze meent, niet ten onrechte, dat deze gaven in de kerk sterk verwaarloosd zijn. Daarbij wordt dan ook de nadruk gelegd op de werkelijkheid en de werkzaamheid van de Heilige Geest', op stilte, meditatie en gebed. Ook, aan de andere kant, wel op spontaneïteit, zoals dat in Israël al bestond. Ik heb er door deelname aan een driejarige cursus charismatisch pastoraat onder andere oog voor gekregen, hoe stijfjes het in onze kerkdiensten toegaat. In de kerk mag niet gelachen worden of geapplaudisseerd worden en we zingen vooral de wat plechtige psalmen en gezangen. Dat heeft mijns inziens met eerbied voor het Hogere niet te maken. Want we blijven aan onze stoelen vastgeklonken, terwijl we zingen:

*Prijst met handgeklap
's Heren koningschap*

In de Psalmen is sprake van zang en dans, van citer, tamboerijn en harp, van fluiten en trompetten.

*En zo danst in het morgenlicht
heel Gods volk voor zijn aangezicht
en slaat de harp en roert de trom
in 's Heren heiligdom
(Ps.149)*

In de psalmen is sprake van 'het opheffen der handen' en van het knielen voor Gods aangezicht: de vrome Jood aanbidt God met zijn hele lijf, het is vrome lichaamstaal, die wij ten enen male ontberen. Onze lichamen zitten als zoutzakken op de stoel of in de bank, alleen ons hoofd doet mee.

Ook het, wat ik noem 'verwachtingsvolle gebed', is ver te zoeken. Dat het gebed iets doet, dat er iets verandert, dat besef leeft bij ons nog nauwelijks meer. De grote theoloog Miskotte sprak in zijn boekje over het gebed al over de 'biddeloosheid' van onze tijd, een biddeloosheid, die ook in de kerk binnengeslopen is. Terwijl Jezus juist daar zo de nadruk op legt, op dat gebed.

Ik denk, dat we veel meer aandacht moeten hebben voor die Geestesgaven en niet bang moeten zijn om ons aan koud water te branden. Onze kerken hebben in dit opzicht een stuk vernieuwing en verandering nodig. Waarom krijgen we de jongeren zo moeilijk naar de kerk? Kennelijk omdat ze er wat missen, omdat de preek, de liederen, het statische samenzijn ze niet aanspreekt. Er zit te weinig beweging, te weinig leven, te weinig enthousiasme in. Terwijl hier te lande de kerkelijkheid steeds minder wordt, floreren bijvoorbeeld in Brazilië de Evangelische Gemeenten, waar de Geestesgaven een grote rol spelen. Dat moet ons te denken geven. Ook de Praise-dagen van de EO zijn een teken aan de wand. Verandering in de Kerk is moeilijk, maar ook onmogelijk?

Geestesgaven zijn belangrijk. Maar de specifieke Geestesgaven zijn niet de enige gaven die een rol spelen in de Gemeente.

Ook een 'gewone gave' kan tot een charisma worden, als hij in dienst gesteld wordt van de Heer en van de kerk. Ik denk bv. aan Amalia Jackson, die haar gave, haar stem, een leven lang in dienst gesteld heeft van de Heer der kerk. En wat een zegen heeft dat gebracht! Zij is niet de enige.

Iedere gave, hoe gewoon ook, die in dienst gesteld wordt van de Heer der kerk, wordt tot een genadegave, een charisma. Iedere gave, hoe bijzonder ook, (er zijn mensen die anderen kunnen genezen door handoplegging bijvoorbeeld), die niet gesteld wordt in dienst van de Heer, is geen genadegave. Ook iets heel gewoons kan dus een genadegave zijn: van die 'gewone' gaven moet de kerk het hebben!

Het pastoraat maakt gebruik van die 'gewone gaven': mensen, die goed kunnen praten, maar vooral goed kunnen luisteren; het diaconaat maakt gebruik van die gaven: mensen, die een hart hebben voor anderen, mensen met inlevingsvermogen, die in het spoor van Jezus de armen, de eenzamen, de ouderen, de mensen die in de strijd om het bestaan het onderspit delven, helpen en terzijde staan. De kerkvoogdij heeft mensen nodig die goed kunnen rekenen en daarbij de mens niet uit het oog verliezen.

De kerk heeft mensen nodig, om aan het evangelie in de wereld handen en voeten te geven. Daarvoor zijn de gaven. De kerk heeft mensen nodig met maatschappelijke, politieke en culturele belangstelling, om zich in het

krachtenveld van de moderne maatschappij als kerk te profileren als Lichaam van Christus.

Kortom: de kerk heeft allen nodig, ook U. Iedereen heeft gaven, al dan niet verborgen. Soms onverwacht, en meer dan we denken. Binnen de kerk kunnen veel gaven van hoofd en hart tot ontwikkeling komen. Sommige gemeenschappen kennen een 'gaventest', om mensen tot het besef te brengen dat ze gaven hebben gekregen en welke gaven dat zijn, die ze kunnen gebruiken tot welzijn van de hele gemeenschap. Want daar gaat het om: die gaven, die genadegaven, die we gekregen hebben of ontdekken, hebben we niet voor onszelf, ten eigen nutte of voor eigen plezier of gewin; we hebben ze (daarvoor zijn het genadegaven!) om de kerk des Heren te bouwen, de Gemeente van Christus, tot opbouw van zijn Lichaam.

Zoals Paulus zegt. Het gaat er ook om, dat we de door God aan ons gegeven mogelijkheden ontdekken tot een vreugdevoller beleven. Hebt u uw gaven al ontdekt? Dat is niet zo vanzelfsprekend. Soms is het moeilijk om erachter te komen wat de Heer van je vraagt en waartoe Hij je toerust. Dat vraagt zelfonderzoek en gebed. Anderen kunnen dat niet voor je uitmaken. Maar vast staat, dat iedere Christen gaven heeft gekregen. Dat licht moet hij niet onder de korenmaat zetten. Dat talent moet hij niet in de grond begraven. Want dan ontbreekt er een noodzakelijk iets aan het lichaam van Christus. 'Gij Christus zijt het Hoofd'.

Tot slot nog eens 1 Cor.13, het Hooglied van de Liefde. Het zal duidelijk zijn, dat het bij de liefde ook gaat om een genadegave, een gave van de Geest. En wel de hóógste gave! Want zonder de liefde die naar het woord van Johannes daarin bestaat, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons heeft liefgehad, zonder die liefde zijn alle andere gaven van nul en generlei waarde.

'Al sprak ik alle talen der mensen en engelen (de gave van de tongentaal) maar de liefde ontbrak mij, ik zou een schallend koper en een rinkelende cimbaal zijn', zegt Paulus. Veel herrie zonder inhoud.

De liefde, de goddelijke liefde, die niet zichzelf zoekt, die liefde is de vervulling niet alleen van de Wet, maar ook van de Geestesgaven.

*Gij, Christus, zijt het Hoofd, en wij zijn uwe leden
herboren uit gena, en dankbaar toegetreden
O werk door uwe macht en gaven velerlei
dat elk op zijne plaats een levend lidmaat zij*

*Heer, open onze ogen, dat wij Uw heerlijkheid mogen zien
Open onze oren, dat wij Uw bevrijdend woord mogen horen
Open ons hart, dat wij de Geest van Uw Liefde mogen ontvangen*

*Maar wij verkozen 't duister meer
dan 't licht door God geschapen
en dwaalden weg van onze Heer
als redeloze schapen
Wij hebben dag en nacht verward,
de nacht geprezen in ons hart
en onze dag verslapen.*

*Voor't leven hebben wij de dood,
het lege niets verkozen
Voor vrede vreze, steen voor brood,
voor 't eeuwig goed de boze
wij hebben onze ziel verkocht
van ademtocht tot ademtocht
aan die genadeloze.*

*Maar God heeft naar ons omgezien!
Wij, in de nacht verdwaalden,
hoe zoe het ons vergaan, indien
Hij ons niet achterhaalde
indien niet in de duisternis
het licht dat Jezus Christus is
gelijk de morgen straalde.*

*Heer Jezus, die ons hebt bezocht,
Gij Opgang uit de hoge,
die onze ziel hebt vrijgekocht,
dat zij U dienen moge,
Gij Herder die 't verlorne zoekt,
de hemel heeft ons niet vervloekt:
God is om ons bewogen.*

2 De Ongelovige Thomas

Johannes 20 vs 4-3
Exodus 15 vs 22-27

De verschijning aan Thomas

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Ieder jaar, zo rond de Pasen, leeft in de media, de kranten en de televisie, de discussie weer op over de opstanding: is het nu waar gebeurd of niet? Zo ook dit jaar. Ds. Nico ter Linden, voormalig predikant van de Westerkerk, schreef erover in Trouw in een artikel 'Leren tellen'. Ter Linden kan goed praten en goed schrijven. Het is een zeer lezenswaard artikel, bijvoorbeeld waar hij het heeft over de betekenis van het getal 3: na drie dagen begint er iets nieuws (Exodus 20). Hij vindt, dat als je het verhaal over de opstanding van Jezus letterlijk neemt, het een mirakel-verhaal wordt. Het is dus niet letterlijk te nemen, maar symbolisch, als metafoor. (Overigens was de Engelse Kerk hem daarin al voorgegaan in een officieel schrijven). Tegen dit standpunt kwam natuurlijk verzet, onder andere van de kant van de hoofdredacteur van Trouw, Greven. We komen daarop terug.

De Evangelielezing is uit het Evangelie naar de beschrijving van Johannes. Dit jaar waren de lezingen in de Lijdenstijd veelal lezingen uit dit Evangelie. Of het toevallig is weet ik niet, maar het viel mij op, dat op de televisie tweemaal de Johannespassion van Bach uitgevoerd werd.

Het Johannes evangelie is nogal verschillend van de andere drie evangeliën. Bij Johannes, zou je kunnen zeggen, straalt de goddelijkheid van Jezus Christus meer door zijn menselijkheid heen dan bij Mattheüs, Marcus en Lucas. Hij is het Woord, dat bij God was en dat vlees geworden is, het Brood, dat uit de hemel neergedaald is. Zijn één-zijn met de Vader wordt sterk benadrukt. Johannes is de mysticus, de Ziener, niet alleen in de Openbaring, maar ook in zijn Evangelie.

In dit Evangelie vinden we ook het verhaal van Thomas. Daarover gaat het vandaag. De ongelovige Thomas.

En over de vraag: Hoe waar is het Paasverhaal?

Een 'ongelovige Thomas' noemen we iemand, die niet zomaar voetstoots aanneemt wat anderen hem vertellen, die overdreven sceptisch staat tegenover verhalen van andere mensen. Iemand, die je niet makkelijk iets kunt aanpraten. Wat ben jij een ongelovige Thomas, zeg!

Maar verdient Thomas het wel zo genoemd te worden?

Thomas wil er niet aan, aan dat verhaal van de opgestane Jezus. De andere discipelen vertellen hem, dat de Heer hun in levenden lijve verschenen is, toen zij bij elkaar waren en de deuren van het huis, waar zij waren, gesloten waren.